

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра фінансів

СТРАХОВІ ПОСЛУГИ

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів за спеціальністю
072 Фінанси, банківська справа та страхування
та напрямом підготовки
6.030508 Фінанси і кредит
(Шифр за ОПІ ІІІ 5.7.1в, ІІІ 5.12.1в)

Дніпро
2018 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Куряча Наталя Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів.

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Страхові послуги» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за напрямом 6.030508 «Фінанси і кредит».

Предметом є система відносин між сторонами страхової угоди з приводу купівлі-продажу страхових послуг.

Міждисциплінарні зв'язки: ґрунтується на вивченні дисциплін «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка підприємств», «Бухгалтерський облік», «Страхування», «Фінанси», «Фінансовий ринок» та має практичну спрямованість в галузі організації діяльності страхових компаній; розрахована на майбутніх страхових агентів, страхових брокерів та фахівців страхового бізнесу, а також тих, хто вивчає взаємовідносини зі страховими організаціями, правила і принципи страхових угод.

Програма навчальної дисципліни «Страхові послуги» складається з таких змістових модулів:

1. Суть та значення страхових послуг, характеристика особистих видів страхування.
2. Види страхування майна та відповідальності юридичних та фізичних осіб.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Надання знань з організації роботи страховиків щодо забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страхових послугах.

- 1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Страхові послуги» є:
- визначення об'єктивної необхідності страхових послуг;
 - з'ясування раціональної організації роботи страховика по реалізації страхових послуг;
 - дослідження сутності страхових послуг, що надаються фізичним і

юридичним особам в галузі майнового, особистого страхування та страхування відповідальності;

– вивчення методів організації роботи страховика щодо реалізації страхових послуг;

– вивчення методів розрахунку страхових тарифів та платежів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

– сутність страхової послуги та усвідомлювати її об'єктивну необхідність;

– зміст страхового маркетингу, його завдань та принципів;

– характеристики основних каналів просування страхових послуг до споживачів, переваги та недоліки окремих каналів;

– детальну характеристику окремих видів страхових послуг із загального страхування та страхування життя;

вміти:

– проводити розробку нових чи удосконалення існуючих продуктів у страховому бізнесі;

– складати страхові договори з основних ліцензованих видів страхування;

– подавати і оцінювати обрану стратегію зниження ризиків через страхування;

– розробляти економічне обґрунтування розвитку страховика (страхової компанії);

– обирати способи формування попиту на страхову послугу і методи стимулювання її збуту.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS на базі молодшого спеціаліста (1 рік 10 місяців).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредити ECTS на базі молодшого спеціаліста (2 рік 10 місяців).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ, ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТИХ ВИДІВ СТРАХУВАННЯ

Тема 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації

Страхові послуги як специфічний товар. Ознаки, які характеризують страхову послугу. Економічна необхідність страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам та розширення їх асортименту.

Служба маркетингу страхової компанії та її функції.

Вивчення та формування попиту на страхові послуги. Система страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги й недоліки. Продаж через посередників: переваги й недоліки. Права та обов'язки страхових посередників. Вимоги законодавства України до страхових посередників.

Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами та вимоги до неї.

Контроль з боку страхових компаній і держави за реалізацією страхових послуг.

Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди

Етапи проходження страхової угоди: заява про страхування, андеррайтинг, укладення договору страхування, видача полісів, врегулювання вимог страхувальників щодо відшкодування збитків.

Заява про страхування: форма подання, зміст, значення.

Андеррайтинг: оцінка ризику, вирішення питання про прийняття об'єкта на страхування, визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття, франшизи, розрахунок страхової премії.

Укладання договору страхування. Страховий поліс як форма договору страхування. Зміст страхового полісу. Його зв'язок з правилами страхування. Структура страхового полісу. Страховий сертифікат.

Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Страховий акт. Виплата відшкодування. Система страхового забезпечення. Франшиза. Винятки.

Завдання:

Тема 3. Страхування життя та пенсій

Види страхування життя. Суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Одержувачі страхової суми у випадку смерті страхувальника. Порядок визначення і сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії щодо визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам. Вирішення задач по страхуванню на дожиття до певного віку і на випадок смерті.

Тема 4. Страхування від нещасних випадків

Необхідність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Розвиток і сучасний стан страхування. Форми і види страхування.

Обов'язкові види страхування від нещасних випадків. Суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Страхова премія і порядок її сплати. Визначення розміру страхових сум за наслідки нещасних випадків. Одержувачі страхової суми у випадку смерті застрахованого. Відмова у виплаті страхової суми.

Особисте страхування від нещасних випадків на транспорті. Інші види обов'язкового страхування від нещасних випадків. Добровільні види страхування від нещасних випадків та умови їх проведення.

Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків. Страхування дітей від нещасних випадків. Страхування туристів від нещасних випадків.

Інші види добровільного страхування від нещасних випадків.

Тема 5. Медичне страхування.

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Суб'єкти страхування і відносини між ними. Форми проведення медичного страхування та їх особливості.

Обов'язкове медичне страхування. Обсяг відповідальності страховика. Страхова сума. Порядок визначення розміру страхових премій і порядок їх сплати. Права і обов'язки сторін страхових відносин. Організація роботи страхової компанії, пов'язана з настанням відповідальності за фактом страхового випадку.

Добровільне медичне страхування. Договір страхування. Обсяг відповідальності страховика. Строк страхування. Страхова сума. Страхова премія. Порядок виплати страхового забезпечення. Відмова у виплаті. Медичне страхування громадян, які виїжджають за кордон.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ВИДИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків

Зміст поняття “підприємницькі ризики”. Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Форми й види страхування.

Страхування від вогню та інших небезпек. Основні умови страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності страховика. Об'єкти страхування, їх оцінка. Винятки. Строк дії договору. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.

Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції, що виробляється, забезпечення зайнятості робочих місць, забруднення навколишнього середовища, страхування працівників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємств.

Тема 7. Сільськогосподарське страхування

Економічні завдання страхового захисту в сільському господарстві. Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції. Форми й види страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Обов'язкове страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Характеристика страхових випадків. Страхове забезпечення. Визначення вартості урожаю, обчислення й порядок сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії щодо визначення збитків і страхового відшкодування. Визначення факту та причин загибелі (пошкодження) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Оцінка збитків при загибелі (пошкодженні) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхове відшкодування.

Добровільне страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень.

Страхування сільськогосподарських тварин.

Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Тема 8. Страхування технічних ризиків

Необхідність і значення страхування технічних ризиків. Види страхування. Страхування будівельно-монтажних ризиків. Умови страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування, їх оцінка. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Строк дії договору. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.

Страхування машин від поломок. Умови страхування.

Страхування електронної техніки. Умови страхування.

Страхування післяпускових гарантійних зобов'язань. Умови страхування.

Тема 9. Страхування кредитних і фінансових ризиків

Необхідність і значення страхування у фінансово-кредитній сфері.

Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна або юридична. Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів. Страхування товарних кредитів. Страхування кредитів під інвестиційні засоби. Страхування споживчих кредитів. Страхування матеріальних цінностей, що передаються в заставу. Страхування експортних кредитів.

Характеристика окремих видів страхування кредитних ризиків. Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Об'єкт страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Строк страхування. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення розміру збитків. Страхове відшкодування.

Страхування ризику непогашення кредиту. Страхування банківських гарантій.

Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків.

Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків: страхування прибутку (доходу), страхування депозитів, інші види. Умови страхування.

Тема 10. Автотранспортне страхування

Необхідність і значення страхування автотранспортних ризиків. Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Об'єкти страхування. Розвиток системи автотранспортного страхування. Сучасний стан автотранспортного страхування.

Страхування автомобілів. Характеристика об'єктів страхування. Варіанти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Страховий тариф. Фактори, що впливають на розмір страхового тарифу. Страхова премія. Строк страхування. Франшиза. Пільги страхувальникам. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування.

Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Права і обов'язки членів МТСБ.

Міжнародна система “Зелена картка”, її розвиток.

Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення й порядок відшкодування збитків.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на автомобільному транспорті. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення та порядок виплати страхових сум.

Тема 11. Морське страхування

Необхідність і особливості страхування морських ризиків. Суб'єкти страхування. Клуби взаємного морського страхування. Визначення договору морського страхування в Кодексі торговельного мореплавання.

Страхування морських суден. Об'єкти страхування. Класифікація суден за категоріями ризику. Обсяг відповідальності. Варіанти страхування. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування відповідальності власників суден: перед третіми особами, за забруднення державних територіальних вод. Обсяг відповідальності. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування вантажів, що перевозяться морським транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Варіанти страхування. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на морському транспорті: членів судової команди, пасажирів. Форми страхування. Обсяг відповідальності. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія та порядок її сплати. Визначення та виплата страхових сум. Перспективи розвитку морського страхування в Україні.

Тема 12. Авіаційне страхування

Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Законодавча база в авіаційному страхуванні. Авіаційний поліс Ллойда.

Страхування повітряних суден. Форми страхування. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Варіанти страхування. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування відповідальності власників повітряних суден. Варшавська Конвенція (1929 р.). Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Види страхування й умови їх проведення. Суб'єкти страхування. Форми страхування. Обсяг відповідальності. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення та виплата страхових сум.

Тема 13. Страхування майна і відповідальності громадян.

Необхідність і значення страхового захисту майна громадян. Розвиток і сучасний стан страхування особистої власності громадян. Види послуг страхових компаній громадянам - власникам майна. Суб'єкти страхування.

Страхування будівель і споруд. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Страхове забезпечення. Страхова оцінка будівель і споруд. Страхова премія. Пільги страхувальникам. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.

Страхування тварин у господарствах громадян. Страхування домашнього майна.

Інші види страхування майна громадян. Страховий захист відповідальності громадян перед третіми особами. Види й форми страхування.

Страхування особистої відповідальності власників будівель.

Страхування особистої відповідальності власників домашніх тварин.

Страхування професійної та іншої відповідальності.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

3.1. Базова література:

1. Осадець С.С., Артюх Т.М., Гаманкова О.О., Колотило О.Д., Кривошлик Т.Д. Страхові послуги: підручник. — К.: КНЕУ, 2007. — 464с.
2. Страхові послуги: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц./ За заг. Ред. Т.М.Артюх.- К.: КНЕУ, 2000.- 124с.
3. Страхування: Підручник / За ред. ВД. Базилевича.: Знання, 2008. – 1019 с.
4. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець. — К.: КНЕУ, 2002. — 528 с.
5. Яворська Т.В. Страхові послуги: навчальний посібник / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. — К.: Знання, 2008. — 350с.
6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

7. Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова КМУ від 14.08.1996 р. № 959 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-96-п>.

8. Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками : Постанова КМУ від 18.12.1996 р. № 1523 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-п>.

9. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України Закон від 01.07.2004 р. № 1961-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1961-15/>.

10. Про страхування : Закон України від 07.03.96 № 86/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/>.

3.2. Додаткова література:

1. Автомобільне страхування в системі безпеки дорожнього руху : Кол. моногр. / [О. М. Залєтов, О.В. Кнейслер, В. М. Стецюк, О. Ю. Толстенко та ін.]; Наук. ред. та кер. кол. авт. канд. екон. наук О. М. Залєтов. – К.: Міжнародна агенція „BeeZone”, 2012.– 509 с.

2. Алексєєв І.В. Страхіві послуги: Навч. посібник для студ. // І.В. Алексєєв, І.Ю. Кондрат, Н.Б. Ярошевич. — Л.: В-во Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2006. — 204с.

3. Архипов А.П. Андеррайтинг в страховании. Теоретический курс и практикум: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. 080105 "Финансы и кредит" // А.П. Архипов. — М.: Юнити-Дана, 2007. — 240 с.

4. Базилевич В.Д. С. Страхова справа // В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. — К.: Знання, 2003.

5. Бігдаш В.Д. Страхування: Навч. пос. для студ. ВНЗ / В.Д.Бігдаш. –К.: МАУП, 2006. –444 с.
6. Борисова В.А. Страхіві послуги: Навч. посіб. // В.А. Борисова. — Суми: Довкілля, 2004. — 410с.
7. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2007. - 328 с.
8. Говорушко Т.А. Страхіві послуги : підручник / Т.А.Говорушко. – К. : Центр учбової літератури, 2011. –376 с.
9. Грачов В.І. Страхіві послуги: Навч. посіб. // В.І.Грачов, І.В. Бубенко // Харківський держ. економічний ун-т. — Х.: ХДЕУ, 2003. — 76с.
10. Вовчак О.Д. Страхіві послуги: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів // О.Д. Вовчак, О.І. Завійська — Л.: Компакт-ЛВ, 2005. — 656с.
11. Калашніков О.М., Нагаєва Г.О. Страхіві послуги: навчально-метод. Посібник // . — Х., 2007. — 141с.
12. Кропельницька С.О. Навчально-методичний посібник щодо змісту та організації самостійної роботи студентів, поточного і підсумкового контролю їх знань з дисципліни - Страхіві послуги|| / С.О.Кропельницька, І.І.Плець. –Івано-Франківськ: ПП Бойчук, 2012. –204с.
13. Матюха М.М. Страхіві послуги: навч. посіб. для дистанційного навчання // М.М. Матюха. — К.: Університет "Україна", 2007. — 345с.
14. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія / О. О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2009. – 283 с.
15. Таркуцяк А.О. Страхіві послуги: Навч. Посібник//А.О. Таркуцяк. — К.: Видавництво Європейського університету, 2004. — 583с.
16. Шахов В.В. Страхование: Учебник для вузов // В.В. Шахов.- М.: ЮНИТИ, 2003.- 311с.

3.3. Методичні рекомендації:

1. Гаманкова О.О. Облік і аудит у страхових організаціях: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2004. – 183 с.

2. Баранов А. Л. Фінанси страхових організацій. Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. / А. Л. Баранов, О. В. Баранова ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2012. - 215,

3. Мурашко О.В. Соціальне страхування. Практикум: навч. посіб. / Мурашко О.В., Стецюк Т.І.; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2013. - 215с.

4. Страхові послуги: Навчально-методичний посібник / О.М. Грабчук, В.В. Буряковський. – Дніпропетровськ, ДНУ, 2004. – 116 с.

Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання.

3.4. Інформаційні ресурси:

1. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).

2. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – www.biblvnad.org.ua.

3. Менеджмент. Бізнес. – www.management.com.ua.

4. Центр гуманітарних технологій – www.gtmarket.ru.

5. Ліга страхових організацій України. Офіційний сайт / [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: // <http://uainsur.com/>

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Страхові послуги» – залік (4 семестр) на базі молодшого спеціаліста(1 рік 10 місяців).

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Страхові послуги» – залік (8 семестр) на базі молодшого спеціаліста(2 рік 10 місяців).

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою:

- усних опитувань на практичних заняттях;
- письмових контрольних робіт;
- письмових тестових завдань;
- виконання реферативних завдань.

Критерії успішності

Оцінки «зараховано» (А) заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений (ознайомлена) з основною і додатковою літературою. Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли основні поняття та принципи сучасної економічної теорії, вільно оперують економічними категоріями та інтерпретують графічні економічні моделі, усвідомлюють зв'язки між основними економічними явищами та процесами, творчо та коректно використовують їх при розв'язанні задач.

Оцінки «зараховано» (А) заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) повне знання навчального матеріалу, успішно виконав (виконала) передбачені програмою завдання, засвоїв (засвоїла) рекомендовану основну літературу. Як правило, оцінка «зараховано» (В та С) виставляється студентам, які засвідчили системні знання понять та принципів економічної теорії і здатні

до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінки «зараховано» (D та E) заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково впорався з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної літератури. Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки в усних відповідях та при виконанні завдань контрольних робіт, мали серйозні труднощі у спробах усунути ці помилки самостійно.

Оцінка «незараховано» (FX) виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою. Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання базових положень сучасної економічної теорії або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.